

Jos suolle haluat mennä nyt

Juhani Päivänen

Päivi Mattila & Teemu Saloriutta: Retki suolle. Vinkit ja kohteet luontoon lähtijälle. SKS Kirjat, Helsinki 2023. 251 s.

Suoluonnon ylistys elää renessanssikautta. Tänäkin vuonna on käsi tarttunut useaan suurille lukijajoukoille tarkoitettuun suokirjaan. *Retki suolle* on sekä ulkoasultaan että sisällölliseltä anniltaan ihan parhaasta päästä. Suolla koko elämänsä tallannutta suontutkijaa ilahduttaa esitystavan toisaalta vakuuttavuus ja toisaalta kiihottomuus. Asialla ovat todelliset suonystävät, jotka kiinnostavat omakohtaiset kokemuksensa suomalaisen suontutkimuksen luomaan tutkimukselliseen kehikkoon. Aloitusaukeamalla tekijät omistavat kauniisti kirjansa *Rauno Ruuhijärvelle* (1930–2022) ja muillekin soidensuojelijoille.

Kirjan sisältö jakaantuu kahteen osaan: Ensimmäisen osan lukuja kirjoittajat kutsuvat teemaluvuiksi pääotsikolla *Tiedot ja taidot*, toisen osan muodostavat *Rekeilykohteet*. Valitut kohteet esitellään suoyhdistymätyyppien – kirjassa suovyöhykkeiden – mukaisessa järjestyksessä. Lukujen päätteeksi leipätekstiin on asemoitu tietoikkunatyypisessä teemajuttuja, haastatteluita tai tarinoita.

Kirjan alkuosa toisaalta pohjustaa lukijaa ymmärtämään suoluontoa ja toisaalta neuvoo, miten suonrakastaja pystyy parhaiten suoluonnossa selviytymään ja liikkumaan siten, että kaikkien aistien avulla saa kokonaisvaltaisen otteen soiden ainutlaatuisista erityispiirteistä. Tietopohjaa on oltava ja henkis-fyysisesti on varauduttava voittamaan luonnon mahdollisesti eteen asettamat näennäishankaluudet.

On erityisen ilahduttavaa, että kirjoittajat lukijalle kohdistamassaan esipuheessa *Lähdetään suolle*, antavat selkeitä ohjeita siitä, missä järjestyksessä ja miten kirjaa tulisi lukea – ellei sitten aio velvollisuudentuntoisen tietokirjakriitikon tapaan lukea teosta välittömästi kannesta kanteen. Suosituksen mukaisesti tulisi heti alkumetreillä

perheytä lukuun 3 *Soiden suuri monimuotoisuus*. Siinä käsitellään soiden syntyä ja kehitystä, luokittelua ja soiden merkitystä hiilivarastoina.

Luvun 3 sisällöllinen tarkkuus saattaa olla tavallista kansalaista ajatellen riittävä, mutta pienellä säädöllä ja käytetyn terminologian yhtenäistämällä ja tarkentamisella, esityksen voisivat hyväksyä myös botanistit ja suoekologit. Kirjaan liitetty *Suuri* (vai sittenkin pieni) *suosanasto* (s. 240–242) tunnistaa vain viisi suotyyppiä (korpi, letto, luhta, neva ja räme). Soiden kasviyhdyksuntiin perustuvissa cajanderilaisissa luokittelusysteemeissä näitä kutsuttaisiin päätyyppiryhmiksi ja vasta kasviyhdyksunnan tarkempi koostumus johtaisi suotyyppiksi kutsuttavaan, todellista kasvupaikan ravinteisuustasoa kuvaavaan luokkaan. Yleistajuisessakaan esityksessä ei olisi haittaa, jos terminologiaa käytettäisiin huolellisesti. Kirjan kohderyhmän

huomioon ottaen kasvi- ja eläinlajien kohdalla vain suomenkielisten nimien käyttäminen on perusteltua.

Keidassoiden ja aapasoiden synty- ja kehitysprosessien esittelyssä jää yksi seikka mainitsematta: Aapasoiden kevättulvat mainitaan, mutta vuotuisten tulvavesien oleellisin vaikutus eli rahkasammalen korkeuskasvun hillitseminen, jää lukijan päättelykyvyn varaan. Keidassoiden turve muodostuu pääosin rahkasammalista ja niukkaravinteisten kasvupaikkojen lyhytkortisista saramaisista kasveista, kun taas aapasoilla suon peruspinnalla sarakasvusto on keskeisin turvetta muodostava kasvivyhdyskunta. Aapasoiden mätäspinnat eli jänteet ovat sekundäärisiä ja muodostuvat mätäspinnan rahkasammalleista. Asia käy sinänsä ilmi esim. kuvasta (s. 63), mikäli lukija pystyy mieltämään, että vedet liikkuvat suoalueen matalimmassa kohdassa kaltevuuden suunnassa kohti kuvan katsojaa.

Jos kirjan sisältöä olisi halunnut jostain kohtaa supistaa, lyhennyksen olisi voinut huoleti kohdentaa varusteiden esittelyyn. Huomaan olevani

huomattavasti lähempänä **Rauno Ruuhijärven** ja **Pentti Linkolan** maltillista varustearsenaalia (s. 93) kuin kirjassa jossain määrin extriimiksi yltynyttä varustelua. Onneksi elokuvissa jo tutuksi tulleeeseen tuotesijoitteluun ei sentään olla langettu. Ainakin lähisuolle ja pitkospuille voi hyvin poiketa vaatimattomin varustein! Oltuani nuoruudessani omakohtaisesti mukana kolmena kesänä (1958–1960) Suomen peruskartoituksen ensimmäisessä vaiheessa apukartoittajana, stereofilmakuvien tulkitsijana ja korkeusasemien murto-
linjamittajana huomaan olevani aikalaistodistaja kartanteon huimassa kehityksessä (luku 6).

Kirja löytänee lukijansa tavallisista retkeilijöistä. Se suorastaan houkuttelee kulkijan poikkeamaan kankaalta suon pitkospuille ja tarpeen tullen pitkospuiltakin suoraan suon yli. **Veikko Huovista** (1960) lainaten:

–Kyllä se luonto on tarkoituksenmukainen. Tuohon se on tehnyt minulle suon, ettei minun tarvihe laukata yksitoikkosilla kankailla. Vaihteeksi tämä on... Havukka-ahon ajattelija korjasi hatun asentoa ja lähti ylittämään suota.